

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

■ Voorwoord

Onze redactie is weer verder verrijkt met twee inspirerende nieuwe leden, Leny van Dalen en Jurgen Cornelis. Leny is psychiater en systeemtherapeut bij de GGZ in Geest te Noord-Holland en in het Amsterdams Instituut voor Gezins- en Relatietherapie, en is gespecialiseerd in ouderen. Jurgen is eveneens psychiater en systeemtherapeut en werkt bij de crisisdienst van Arkin in Amsterdam. Hij is mede betrokken bij de artsenopleiding sociale psychiatrie.

In dit voorwoord willen we de Amerikaanse systeemtherapeute Olga Silverstein herdenken, die op 24 februari 2009 overleed. Silverstein stond bekend als een getalenteerde clinica en inspirerende mentor en ze was gedurende lange tijd staffid aan het Ackerman Institute te New York. Daar leidde ze sinds de jaren zeventig samen met enkele vrouwelijke collega's, onder wie Peggy Papp, het 'Women's project in family therapy', waarin belangrijke gendervraagstukken in de gezinstherapie kritisch werden benaderd. De opgedane inzichten zijn opgeschreven in hun boek *The invisible web: gender patterns in family relationships* (1991). Silverstein bouwde daarop verder en beschreef de nieuwe ontwikkelingen in het boek *The courage to raise good men* (Silverstein & Rashbaum, 1994). Hier corrigeert ze de visie dat zonen zich alleen maar kunnen ontplooiën en autonomie kunnen ontwikkelen als de moeder hen tijdig 'wegduwt' van de binding met haar. Mijns inziens pleit ze hier ervoor, net zoals John Bowlby dat doet in zijn gehechtheidstheorie, om afhankelijkheid in relaties niet te pathologiseren, maar juist te zien als een bron van (veer)kracht die echte autonomie mogelijk maakt. Deze thematiek blijft actueel, zeker in de systeemtherapie. Veel bijdragen in dit nummer passen in deze dialectiek tussen autonomie enerzijds en gehechtheid anderzijds. Het lijkt alsof we met deze bijdragen Olga Silverstein honoreren.

In het eerste artikel beschrijft *Mary den Oudsten* haar zoektocht om systeemtherapeutische principes – en meer bepaald narratieve technieken – al tijdens de kinderpsychiatrische diagnostiekfase te benutten, om de ontwikkeling van zowel het kind als het systeem te faciliteren. In de tweede bijdrage stelt *Annemieke Rodermans* zich de vraag "Wat leer je van je "exen"?" Parallel aan het gebruik van het genogram schetst zij het werken met een exengram als een

actieve en creatieve manier om samen met cliënten patronen, relatiedynamieken en individuele ontwikkeling op relationeel gebied in kaart te brengen. Gehechtheid en differentiatie zijn ook bij haar belangrijke bouwstenen. In een artikel over ‘ecologische systeemtherapie’, ten slotte, beschrijven *Harrie Fokkens en Rint de Jong* recente ontwikkelingen in het denken van Jürg Willi, die zijn collusiebegrip verder heeft uitgewerkt in het concept co-evolutie. Ook in dit concept staat de dialectische, individuele groei van beide partners met behoud van de liefdesrelatie centraal.

In *Onderzoek gesignaleerd* wordt een gerandomiseerde studie besproken waarin de effectiviteit van Individuele Psychodynamische Psychotherapie (IPP) en Gezinterapie (GT) bij jongeren met een depressie vergeleken wordt. ‘Evidence based’ is een thema dat ook in de systeemtherapie de komende jaren een belangrijke rol zal spelen – ondanks het stille verzet van sommige klinici. We zullen onze ambivalentie hierover moeten verdragen; onderzoek is uiteraard een verenging van de complexe en creatieve klinische praktijk, maar tegelijk mogen we dit als systeemtherapeuten niet uit de weg gaan. We moeten ons hierbij steeds laten leiden door de vraag hoe we onze therapie kunnen verbeteren ten bate van onze cliënten, en tegelijk kritisch blijven voor de methodologie en de context van het onderzoek.

De rubriek *Congressen* bevat twee bijdragen. *Robert van Hennik* brengt een boeiend persoonlijk verslag uit over een cursus bij Rudi Dallos en Arlene Vetere waarin praktijkgerichte integratie van gehechtheidstheorie, systeemtherapie en sociaal constructionisme centraal staat. *Hanna Van Parys* slaat een mooie brug tussen onderzoek en klinische praktijk in haar heldere relaas over de studiemiddag in Leuven: monitoring als therapeutisch instrument.

Boeken biedt opnieuw een waaier aan uiteenlopende onderwerpen. In het oog springt alvast een werk van eigen bodem, het *Handboek Systeemtherapie*.

Tot slot een rechtzetting: in het vorige nummer (21.2) staat bij de workshop ‘Spelen met werkelijkheden’ abusievelijk Sabine Lemaire genoemd; het gaat hier om Sabine Vermeire.

Benedicte Lowyck

Literatuur

- Silverstein, O. & Rashbaum, B. (1994). *The courage to raise good men*. New York: Penguin Books.
Walters, M., Carter, B., Papp, P. & Rashbaum, B. (1991). *The Invisible web: Gender patterns in family relationships*. New York: Guilford Press.